

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan sveder, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Gospodskih ulicah št. 12.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Interpelacija Mladočehov za g. Spinčiča.

Na Dunaji 27. aprila.

Interpelacija, katero so včeraj v poslanski zbornici stavili mladočeški poslanci Eim in tovariši zaradi odpustitve poslanca Spinčiča iz profsorske službe, in katero je podpisal tudi slovenski poslanec dr. Gregorec, slóve:

Po 1. odstavku člena XIII. državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra 1867, drž. zak. št. 42, z jamčena je vsem državljanom pravica, izražati svoje mnenje. Ta odstavek slóve: Vsakdor ima pravico z besedami, pismeno, s slikami ali risani izražati svobodno v postavnih mejah svoje mnenje. Razširjena pravica članov državnega zbora glede izražanja svojih političkih nazorov za časa veljavnosti mandata normirana je specijelno v § 16. ustavnega zakona z dne 21. decembra 1867, recipovanem iz zakona z dne 3. oktobra 1861, drž. zak. št. 98, in velevala glede pravic državnih poslancev nastopno:

„Članov državnega zbora ni moči zaradi glasovanja, storjenega v izvrševanju svojega poklica, nikdar poklicati na odgovor, zaradi izjav, storjenih v izvrševanju svojega poklica pa samo od zbornice, kateri pripadajo. Za časa zasedanja ni smeti nobenega člana državnega zbora zaradi kaznivega dejanja, izvzemši slučaj, da je bil zasačen na lici mesta, brez dovoljenja zbornice zapreti ali zoper njega sodno postopati.“

Prvo navedeni člen jamči vsakemu državljanu brez razlike stanu pravico, v postavnih mejah izražati svoje mnenje; drugo navedeni pa določa vrhu tega za člane poslanske zbornice še pravico popolne in brezizjemne imunitete nasproti oblastvom. Postavodajalec imel je, zagotavlja neomejeno nedotakljivost vsem članom državnega zbora, naj si bodo katerega koli stanu, imel je namen, varovati jih samovoljnosti in preganjanj predpostavljene instancij in sodišč, katerim bi mogel kdo zaradi svojega političnega prepričanja biti izpostavljen. Varnost je neobhodno potrebna, ako naj dobe izraza pravi nazori poslancev in njihovih volilcev:

ona je del svobode govorniške in prvi pogoj zdravemu parlamentarizmu.

Iz navedenega besedila § 16. zakona o pravicah državnih poslancev izhaja nedvojbeno, da je imuniteta, z jamčena po določilih tega paragrafa, veljavna za vso dobo poslaništva, torej za šest let. Naglašja se namreč, da ne bi nastala protislovja, da „za časa zasedanja“ ni smeti niti zapreti niti „sodno postopati zoper kakega poslanca.“ Ker je glasom protokolvanja državnega zbora „zasedanje“ ravno to, kar „legislaturna doba“, potem je dokazano, da je nedotakljivost poslancev nasproti oblastvom veljavna ne samo tedaj, kadar zboruje državni zbor, ampak tudi ves drugi čas, torej od dneva volitve do razpusta državnega zbora in da torej nobenega poslanca za dejanja, storjena v tem času, ni smeti brez dovoljenja zbornice poklicati na odgovor, zoper njega postopati ali ga celo bodisi sodnim bodisi disciplinarnim potem kaznovati.

Od naučnega ministra z odlokom z dne 7. marca t. l. na podlagi nasveta deželnega šolskega sveta goriškega z dne 5. decembra l. l. zaukazani odpust poslanca kmetijskih občin Pazin, Voloska itd. Vekoslava Spinčiča iz službe, c. kr. profesorja na ženskem učiteljski v Gorici je, presojen s stališča nedvoumnih teh zakonskih določb, navzlic temu, da se naslanja na predlog disciplinarnega sveta, kateri je bil sestavljen od deželnega šolskega sveta goriškega in od naučnega ministerstva, eklatantno kršenje člena XIII. drž. osn. zak. o pravicah državljanov in § 16. drž. osn. zak. o pravicah narodnih poslancev; to je krivično, protizakonito, iz strankarstva izvirajoče strahovanje, to je čin neupravičene političke persekucije, katero je v interesu svobode mišljenja narodnih poslancev najodločneje obsoditi, to je izrodek samovoljnosti proti reprezentantu izvestnega političkega pravca.

Akoravno so navedena zakonska mesta do jasnega dokazala protipostavnost tega ravnanja, naj se z ozirom na to za vse stranke visoke te zbornice velevažno reč še napose dokaže, da je to samovoljno, po ničemur opravičljivo ravnanje pristranske instancije in da je globoko obžalovati, da je visoka učna uprava to potrdila.

Najprej bodi konstatovano, da šolska oblastva niso bila niti upravičena začeti disciplinarno preiskavo proti poslancu in profesorju Spinčiču; proti profesorju ne, ker — po ukazu naučnega ministra — ni poučeval, ampak bil od poučevanja oproščen, in ker se tudi nikjer ni trdilo, da je v svoji funkciji kot glavni učitelj na c. kr. ženskem učiteljski v Gorici kaj zakrivil; proti poslancu ne, ker v uvodu omejeni § 16. osnovnega zakona o pravicah narodnega poslanca prepoveduje postopati proti poslancu za časa sesije zaradi kaznivega dejanja; da, zadnji odstavek tega paragrafa da ima celo poslanska zbornica, za slučaj, da je kako oblastvo samovoljno preziraje poslančevu imuniteto začelo brez dovoljenja zbornice proti njemu postopati, pravico zahtevati, da se razveljavi, kar se je ukrenilo proti dotičnemu poslancu.

Pridržujemo si pravico predlagati takšen izraz volje visoke te zbornice gledé té, za vse stranke jednako važne reči.

Zakon o nedotakljivosti poslancev štiti pred oblastvi celo tistega, ki je zakrivil kaznivo dejanje. Celó proti takemu poslancu ni smeti kršiti zakona. Ako bi pa že v tem slučaju zaničevanje veljavnih temeljnih pravic bilo kršenje legalitete, kako naj se imenuje potem kršenje nedotakljivosti tistega poslanca, ki v nikakem oziru ni zakrivil ničesar?

Zotožba, recte denunciacija in sodba šolskih oblastev gledé posl. Spinčiča se naslanjata na dva fakta: prvič, da je kot vodja isterskih Hrvatov pri deželni razstavi v Zagrebu izrekel željo, naj bi se pod habsburškim žezlom združili vsi Hrvati; potem,

LISTEK.

Levstikovi zbrani spisi.

Zvezka I. in II.: Poezije.

(Dalje.)

Dve vrsti Levstikovih poezij zlasti izzivati primerjanje z istovrstnimi Prešernovimi poezijami: sonetje in pa literarna satira (Nova pisarija — Ježa na Parnas, Ljudski Glas). — Zbirka sonetov je močno narasla, kajti poleg 10 starih, nahajamo 28 do sedaj še nenatisnjenih. Kakor Prešernovi so zlasti erotičnega ali pa šaljivega in literarno satiriškega obsega. Takisto kakor Prešernovi odlikujejo se tudi Levstikovi sonetje po plastiških svojih podobah in po krasnem ter divnem jeziku; sem ter tja se nam je celo zdelo — morda se varamo — da dikcija nekoliko zaudarja po Prešernovi. In vender, da si sta oba genijalna, mojster in učenec, ostal je mojster ipak mojster. Onim bralcem, ki si nove izdaje še niso ogledali, naj navedem dva do sedaj še nenatisnjena soneta, oba slovstveno satiriške vsebine.

Abuna Soliman.

Opesmil sveti Umek je Cirila,

Takóž potem Abuno Solimana

Prodal v rokó pobožnega Jerana

Za sto je kron gotovega plačila.

Kaj pa je struna meni obrodila?
Polosemnajsta krona mi je dana;
Vse pesni pa mi črna je Ljubljana
Pri Blazniku v temotno ječo skrila.

Zategadelj tem trdno se zarotil,
Da grešni svet me več ne bode motil,
Ker preslabó plačuje naša dela.
Brevir le, križev pot in dušno pašo
Pa zdaj mi bode moja struna pela;
Prestavljal deklam bodem sveto mašo.

Družba starih oblik.

Če nekaj dnij nebó močno dežuje,
Napnó potokom se vodé šumeče;
Ustrašen mlinar se boji nesreče,
Popravlja jez, zatvornice vzdiguje.

Pa časi vender se zastoj bojuje;
Ko v hram podí slapovje se grmeče,
Brez vse pomoči po gredéh trepeče,
Na streho gré, da val ga ne zasuje.

Takó oblik se starih družba vpira,
Ko novim v knjigo brani i zavira;
Takó Zamejec se posebno trudi.

Al' delo njih kakó je brez koristi,
To pričajo najboljši naši listi;
Celó „Tovars“ početju njih se čudi.

V „tolmaču“ čitamo v pojasnilo: „Abuna Soliman“. Umek je l. 1863. v Janežičevem cvetji objavil slavospev „Slovauska blagovestnika sveti Ciril in Metod“; isto leto je izdal svoje največje delo,

slavospev „Abuna Soliman“ (dr. Ignacij Knobleher). — „Družba starih oblik.“ Sedanji g. kanonik Andrej Zamójic je bil mej tistimi, ki so se v svojih spisih najdalje pulili za oblike iga, am itd.“

Takisto „Nova pisarija“ brez ugovora daleč presega „Ježo na Parnas“ i v prvotni izdaji (glej „Pesmi 1854“) i v predelani obliki; Levstik je namreč „to satiro leta 1861. v Trsti korenito pre naredil; a kakor pri toliko drugih spisih, tako je tudi pri tem obtičal sredi dela, da je „Ježa“ ostala nedovršena.“ (Gl. II. 239.) — Prvič je „Nova pisarija“ po vsebini tako jasna, da skoro ne potrebuje nič tolmača, kar se pa „Ježi“ ne dá trditi; trebalo bi jej korenitega komentarja. A gospod izdajatelj, ki je Velikemu Grogu posvetil več nego celo stran tolmača, pomaga si preko vseh težkoč s to le pripomojo: „Levstik je to satiro na naše književne razmere sam najbolje pojasnil s svojo dodatno pesnijo „List iz Olomuca“ (na 250. str.). Nekatero osebo, nastopajočo v tej satiri, lahko pogodi vsak, kdor pozna naše razmere; tistim, ki v vsakem pesniku, jezdečem na Parnas, iščejo določnega moža, pa pesnik sam odgovarja:

„To Slovencem v ježi pevec je razkladal,
K znanim glavam splošna lica je vrstil!“

Potem ima „ježa“ v predelani obliki še drugo hibo, ki se nam kaže tudi v „Ljudskem Glasu“,

ker je v kmetijskih občinah v okraju Poreškem in Puljskem takisto pri splošnih državnoborskih volitvah v februarju in marcu l. 1891, kakor tudi pri namestnih volitvah v oktobru l. 1. deloval za izvolitev slovanskih volilnih mož.

V obeh slučajih posluževal se je posl. Spinčič samo pravice, katera pristojna vsakemu državljanu, torej tudi profesorju: kot politik postavil se je na stališče, na katerem stoji na stotine njegovih hrvatskih rojakov in njih poslanci in izrekel je tirjatev, katero zagovarjajo mnogi zastopniki naroda hrvatskega s tradicijsko udanostjo za monarhijo in dinastijo. Ta postulat moči je zmatrati strankarskim, nikakor pa ne gré ožigosati ga kot tendencijo, naperjeno proti državi, kajti ta postulat se souje iz zapisanih pravic, pogodb, oklicev, bul, adres itd. Ako je ta želja po uresničenju petita kazniva, potem je kazniv tudi namestnik Njega Vel. cesarja in kralja v kraljevini Hrvatski, ban, kateri izraža že v svojem naslovu in v vseh svojih govorih vkupnost hrvatskega naroda. Ako je torej posl. Spinčič dal izraza želji, ki jo goji že dolgo in iskreno narod, katerega on v tej zbornici zastopa, potem se je poslužil samo pravice prosto izraziti svoje mnenje, katera pristojni njemu tako, kakor vsakemu državljanu te države. Izvrševanje te pravice ni torej nikakr krivda, dokler se ta pravica gledé državnih uradnikov in profesorjev ni omejila. Ker se pa to doslej še ni zgodilo, torej ne gré odrekati kakemu profesorju tega, kar zmatra vsakdo drugi za svojo nedotakljivo pravico.

Zatožba je torej v tej točki nična, neopravičena, krivična in protizakonita, to isto pa so tudi protizakonite posledice sodbe, opirajoče se na tako zatožbo.

Isto tako labilna in prazna je druga točka zatožbe, katera se tiče posl. Spinčiča delovanja pri zadnji državnoborski volitvi v zapadnih okrajih isterskih. Pravica, delovati pri volitvah za zmago lastne stranke je splošna in nedotakljiva. Druga kakor takšnega delovanja pa učna uprava ne more očitati posl. Spinčiču. Da je res agitiral ali kaj uprizoril, kar bi bilo seglo čez meje postavno dovoljenega delovanja ali kar se ne strinja s činom c. kr. uradnika, potem bi dež. šolski svet, ki posl. Spinčiču gotovo ni naklonjen, sigurno ne bil pozabil poročati o tem v svoji relaciji na naučno ministerstvo. V to pa ni bilo najti substrakta, navzlic vsemu trudu, kateri se je žrtvoval. Naročilo se je namreč preiskovalnemu sodniku v Rovinju, da preišče delovanje in nehanje posl. Spinčiča za časa zadnjih državnoborskih volitev v Istri. Navzlic neutrudnemu iskanju pa ni bilo moči zaslediti niti najmanjšega kaznivega dejanja in namestnik vitez Rinaldini ni vedel v zatožnici, poslani naučnemu ministerstvu in podpisani od njega, ničesar drugega povedati, kakor da je zatožbeno „delovanje“ bilo obrnjeno na to, „da bi se izvolili samo hrvatski volilni možje in poslanci“ in da je pri tem prevzel

da je namreč predolgovezna. Vedno nove osebe nastopajo, nanizava se prizor za prizorom, brez konca in kraja, in poleg vseh posamičnih krasot izgubi čitatelj celotni utis in pa — potrpljivost. „Ljudski Glas“ obiluje vrhu tega z manj znanimi besedami in rečenicami.

V obče se je sodilo, in tudi Stritar je pritegnil tej sodbi, da je bil Levstik velik filolog pred Bogom. Temu treba oporekati. Da je presegal večino svojih rojakov v temeljitem znanju slovenščine in slovanščine sploh, to je res, a jezikoslovec v strogem pomenu on ni bil, zato mu je nedostajalo šole; bil je samouk, in se ni nikoli vzpopel do znanstvene metodike. Zato so se mu jezikovne razprave, dasi zasnovane na široki podlagi in vzgajene s silnim znanjem, vendar večinoma izjalovile. To je menda čutil sam, ker je bil sam s svojimi rezultati nezadovoljen in je često danes podrl sam, kar je včeraj sezidal. Zato pa ne smemo misliti, da so mu bile jezičarske študije brezplodne. Največ koristi je imel od njih on sam; kajti baš s tem, ker je prirojeno darovitost in zgovornost spajal z neumornim proučevanjem slovenščine in sorodnih narečij, zlasti stare slovenščine in srbsčine, je postal Levstik, kar je brez ugovora: najizbornejši slovenski stilist in prozajist; in le na ta način mu je bilo možno, ustvariti si svoj pesniški jezik, v katerem ga presega samo Prešeren. (Dalje prih.)

„vodilno ulogo“. Zadnja ta trditev je v toliko resnična, da je posl. Spinčič po svojem uplivu utolažil in pomiril slovanske volilce, razburjene po nasilnih državni in avtonomnih oblasteh in tako zaprečil izgrede, ki bi bili imeli velikih posledic. Ponudil se je bil to trditev dokazati, a naučna uprava, ne da bi bila koga zaslila, omejila se je na to, da je posl. Spinčiča odpustila iz službe.

Nepravičnost te sodbe se pa vidi še jasneje, ako se uvaži Curriculum vitae tega moža, katerega so po petnajstletnem, požrtvovalnem delovanju na sramoten in žaljiv način, kot žrtev strankarskega sovraštva, ker se je bil omrznil nekistranki kot zvest privrženec monarhije Habsburžanov, kar na kratko pahnili pred vrata.

Poldrugo desetletje služboval je mož v šolah svoje domovine. Karan ni bil nikdar, pač pa hvaljen in priznan. Tako veliko je bilo zaupanje v njegovo vednost, da je bil imenovan cenzorjem šolskih knjig, članom in podpredsednikom izpraševalne komisije in konečno šolskim nazornikom. Kot takšen opravljal je sam funkcije, katere so neposredno pred njim in za njim opravljali trije nadzorniki. Kot nadzornik bil je ljubljeneč učitelstva obeh narodnostij: kajti bil je sicer strog, ali jako pravičen. V Bogu počivajoči prestolonaslednik nadvojvoda Rudolfa počastil ga je s povabilom, sodelovati pri monumentalnem delu „Avstro Ogerska monarhija, popisana in naslikana“. Vzgojitelj in učitelj takšnih antecedencij gotovo ni zaslužil, da se ž njim ravna za požrtvovalno delavnost, katera mu je skoro nakopala smrtonosno bolezen, na tak način, brez uzroka in povoda!

Toda posl. Spinčič ima jedno napako: on je slovanska in habsburška straža v Primorju in to je njegov greh. Ko je bil on šolski nadzornik, niso v isterskih ljudskih šolah rabili zemljevidov, na katerih je označena Istra ko del kraljestva italijanskega; po svojem delovanju nakopal si je sovraštvo mnogih ljudi, a sedaj se mu udanost njegova za monarhijo in vladajočo rodbino, pogum, da je ostal zvest svojemu prepričanju, plača s tem, da se mu razruši njega uradno, materijalno in socijalno stališče.

Ta reč ima pa tudi svojo narodno-politično in moralno stran. Slovansko prebivalstvo v Istri je vznemirjeno in razburjeno po sovražnem mu postopanju deželne vlade, a zama se obrača za pomoč do ministerstva. Ta razburjenost in srditost pa mora do skrajnosti prikipeti, ako ostane odpust posl. Spinčiča v veljavi. To bi imelo demoralizirajoč upliv na politični značaj in na poštenost mišljenja državi služočih organov, to bi slabo uplivalo na dobre elemente v tistih krajih, kjer čuti prebivalstvo, da je v nevarnosti. Pa tudi pravno čustvo sploh mora močno oškoditi to, da vrhovni branitelji in zaščitniki pravice in pravičnosti svojevoljno kršijo pravico in zakon.

Z ozirom na navedene okolščine vprašajo podpisanci njega ekcelenco gospoda naučnega ministra:

1.) Hoče-li gospod minister z ozirom na to, da se je vršila proti poslancu profesorju Spinčiču brez uzroka in protizakonita disciplinarna preiskava, katera pa ni izkazala ničesar kaznivega, razveljaviti izrečeni odpust iz službe in odstavljencu zopet podeliti službo in plačo, eventualno izreči samo suspenzijo ter ukazati, da se nepristranski pregledajo in uvažijo vsi akti, vse okolščine in vsa fakta?

2.) Ako pa gospod minister te remedure neče storiti, kako more od njega potrjeno strahovanje državnega uradnika, katero strahovanje mora pri vseh v državni službi stoječih ljudeh, ki ne prikrivajo svojega narodnega in političnega mišljenja vzbuditi čustvo negotovosti in strahu za svojo ekzistencijo, pri rojaki strahovanega poslanca pa največji strah, kar se je res zgodilo, kako more to spravitiv soglasjes pravico, zajamčeno po državnih osnovnih zakonih, s pravico vsakega državljanu sploh, izražati svobodno

svoje mnenje, sosebno pa z nedotakljivostjo poslanca?

Iz deželnega zbora isterskega.

(X. seja, dne 4. aprila 1892.)

(Dalje.)

Prične se specijalna debata o zakonu glede nadziranja gozdov.

K 1. §-u oglasi se poslanec Jenko: Ponavljam moram, da se hočejo narodu nakladati vedno nova nepotrebna bremena, a na drugi strani zabranjuje se posestnikom primerno uživanje gozdov. To je tako nasprotstvo, da se nikakor ne more opravičiti. Kaj treba drago plačanih oskrbnikov za gozdove. Vladni organi prav lahko vse to opravljajo. Pametno je, varovati gozdove, a do kraja nespametno je, ako se hoče to doseči z zatiranjem naroda. Nasvetuje v tem zmislu premembe §. 1., t. j., da se ne imenujejo oskrbniki, nego da c. kr. gozdni uradniki to opravljajo.

Dr. Laginja obžaluje, da ni bil pri zadnji seji in se torej ni mogel udeležiti generalne debate. Kajti okresal bi bil to zakonsko osnovo, kakor jo je že edenkrat. Govoril bode torej pri tem paragrafu nekoliko. Predložena zakonska osnova nima forme, kakor se zakoni sploh sestavljajo. Namesto prvega morali bi biti vsaj 4 §§. i. t. d. — Osnova naslanja se na gozdni zakon iz leta 1852., kateri nikakor ne odgovarja sedanjim razmeram. Vsakdo je o tem prepričan, višji gozdni svetovalec g. Guttenberg ravno tako, kakor vsi pred njim gori do ministra. Vsi so sporazumljeni, da treba spremeniti zakon iz leta 1852. Zdaj pa se deželnemu zboru predlaga osnova, ki je osnovana baš na tem zakonu! Deželni zbor odbiti bi jo moral, dokler se ne sklene novi gozdni zakon. Proti nameri govore fakta. Tu ne gre v prvi vrsti za vzdrževanje gozdov, nego tu nameravajo pospešiti svoje ideje oni ljudje, ki hočejo, da se goji nemška znanost, da se privabi nekoliko nemških „Junkerjev“ v deželo. Ali ona država, ki toliko žrtvuje za svoje gozdove, ona država, ki ima najlepše šume, nemška država ima črva v sebi, ki jo razjeda: glad in nevoljo. Kaj pomagajo lepi gozdovi, ako je narod gladen!

Posl. Jenko naglašal je, da se ne misli na to, kako velike težave bodo nastale, da bode moči zmagati ogromne stroške. To je cela istina in jaz to potrjujem, ker govorim iz skušnje. So občine n. pr. v Kastavščini Škalnici, Lisci v Buzetščini mnoge, katerih letni dohodek je, da ali ne, 300 gld. Te naj bi plačevale čuvarju 250 gld.? Kako bodo občine pokrile druge stroške? Kje so šole, bolnice, vkupna uprava, zdrava voda, na katere dobavo bi morala vlada vendar večjo pozornost obrniti itd. itd. Mi nismo v principu proti urejenju. To so dokazale že nekatere občine, katere vodijo razumni ljudje. Vlada je to tudi pripoznala občini Kastavski in letos tudi občini Podgrajski, ker je izrazila nje županu svojo popolno zadovoljnost. Ako do zdaj niso še vse občine uredile te reči, kriva je temu ljuta nevolja, slabe finančne razmere, ali pa je to dokaz, da narod ni zrel za take reforme. Nevarno je ustvarjati zakone, kateri se morajo izvrševati s silo. Zakon ne more in ne sme biti drugo, nego odmev javnega mnenja, da bode koristil. Zato ne bodem glasoval niti za ta, niti za sledeče paragrafe. Večina potem vsprejme § 1.

K 2. govori dr. Volarič: Izjavlja, da se popolnem slaže s predgovornikom. Moglo bi se s časom razširiti veljavo tega zakona tudi na otoke. Oskrbnikom naj bi se dajalo najmanj po 700 gld.! Zakaj pa so c. kr. pregledniki? Tirjajo se davki od gozdov, ki so pasivni. V gozdnih zadevah naj se modreje postopa, naj se uvažajo opravičene zahteve naroda, a naj se ne trosi tako brez koristi. A z neko nervoznostjo se o vsem tem neče nič slišati.

Večina vsprejme tudi 2. § z malim stilističkim popravkom posl. Babudera.

K 3. § govori posl. dr. Laginja in nasvetuje, da se zavrže ta §, vsled katerega bi morali posestniki in zadrage vladi naznanjati, kdo jih zastopa, kajti to je v popolnem nasprotju s privatnim pravom.

Vsprejme se tudi ta § z glasovi večine in potem še 4, 5, 6, 7 in 8. Pri 6. opominja predsednik poslance večine, naj pri glasovanju ne vstajajo samo na pol (smeh), ker ne more določati razmerja glasov. Posebno omenja posl. Marinonija.

Pri 9. razvije se kratka polemika o stilizaciji vsled opombe posl. Babudera. V tej zadevi govore dr. Laginja, dr. Cleva in vladni komisar. Konec te polemike je, da nadvlada dr. Laginja Italijane glede italijanščine. (Dalje prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 27. aprila.

Koroški deželni šolski svet.

Celovski odvetnik dr. Ubl bil je več let zastopnik deželnega odbora v deželnem šolskem svetu koroškem in se je odlikoval po svoji notorični mrznosti zoper vse, kar je slovenski. Konec minole sešije odpovedal se je dr. Ubl deželnemu poslanstvu, ker

je bil dobil mastno službo pri koroški hranilnici in s tem je prestal tudi biti članom deželnega šolskega sveta. Koroški Nemci in nemčurji pa so si mislili, da tako izvrstnega moža ni smeti pogrešati v deželnem šolskem svetu in mestni svet Celovski volil je dr. Ubla kot svojega zastopnika v to korporacijo, češ, ako njega ne bodo, kdo bo znal tako fino postopati s Slovenci in njih prošnjami in peticijami.

Iz mladočeškega kluba.

„Narodni Listy“ javljajo, da bode profesor Tilšer v imenu mladočeškega kluba stavil predlog, naj se izvoli posebno komisijo, katera naj preišče ravnanje naučnega ministerstva glede poslanca Spinčiča, a kadar bode minister odgovoril na Emovo interpelacijo, predlagal bode ta, da se začne specialna debata. — Posl. Spinčič in dr. Laginja sta se udeležila prve seje mladočeškega kluba kot hospitanta in bila naidušeno vsprejeta.

Shod stranke prave na Reki.

Včeraj vršil se je shod na stranke prave na Reki. Razen Reških pravašev, na čelu jim dr. Er. Baršič, prišli so na shod iz Zagreba Folnegović, dr. Frank, Kumičić in David Starčević, iz Istre dr. Laginja in Spinčič, potem pa še odlični pravaši iz Primorja, Dalmacije, Bosne in Ercegovine. Kakor čujemo, dogovorili se bodo člani stranke prava o posebnem oklicu, katerega je izdati na narod hrvatski in v katerem se tirja združitev vseh hrvatskih dežel in njih neodvisnost.

Madjarska demonstracija.

Skraina leвица in Apponyjeva stranka demonstrovali sta v zadnji seji drž. zbora ogerskega proti črno-rumenim portepejem žandarjev in cesarskemu orlu. Posl. Madaras in Thaly spravila sta to stvar v razgovor, ministerski predsednik pa se jima je upiral, češ, da tega nikakor ne gre spremeniti. Polonyi je predlagal resolucijo, da je čim prej mogoče odpraviti črno-rumene portepeje in cesarske orle, a Apponyi ga je podpiral in trdil, da so ti znaki sploh le slučajno prišli v porabo. Ugron je trdil, da se s temi znaki krši suverenost naroda. Pri glasovanju odklonila se je resolucija Polonyijeve z nezadovoljno večino, kajti z opozicijo potegnili so jo tudi mnogi vladni privrženci in celo nekateri tajni svetniki.

Vnanje države.

Francoski dinamitarji.

Ravachol in Simon sta torej obsojena na do smrtne ječo. Razsodba porotnikov vzbudila je silno nevoljo mej občinstvom. Odvetniki, navzočni pri obravnavi, in drugi odličnejši ljudje so porotnikom zvižgali in ironično „dobro“ klicali. Splošno se očita porotnikom, da se iz strahu niso upali vršiti svoje dolžnosti tako, kakor šef državnega pravdnštva, ki je jako odločno govoril. Ravachol pride zdaj še zaradi umora pred porotnike in sicer v Loire departementu, potem pa še radi roparskega umora v Monbrissonu. — Redarstvo dela neumorno, da bi dobilo v roke nevarne anarhiste. Zaprtih je že cela vrsta. Razen François ujeti so redarji še dva druga anarhista, a vzlic temu našli so še o pravem času v carinskem uradu na Narodnem trgu dinamitno bombo z gorečo zažigalnico.

Socijalistiški shodi.

Nemški socijalisti prirejajo sedaj deželne shode, na katerih se zlasti razpravlja o tem, kako bi bilo mase naroda, sosebno kmetijski stan, pridobiti za socijalistiško idejo. Že od nekdaj pokladali so socijalisti veliko važnost na časopisje in svojega uspeha velik del je tudi posledica žurnalističke delavnosti. Sedaj imajo tudi že lepo število socijalistiških dnevnikov, na vseh teh shodih pa se je ukrenilo izdati cenene brošure in koledarje, v katerih se bode posebno trpinčene vojakov prav obširno in popularno razpravljalo.

Mestne volitve Ljubljanske.

Kandidatje „Slovenskega društva“ za bližnje dopolnilne volitve v občinski svet Ljubljanski so in sicer:

Za I. volilni razred,

ki voli dne 29. t. m., gospodje:

Knez Ivan, posestnik in trgovec;
Murnik Ivan, cesarski svetnik, dež. odbornik i. t. d.;

Ravnikar Fran, deželni knjigovodja;

Terček Fran, posestnik.

Domače stvari.

— (Mestna hranilnica Ljubljanska.) Mi si bomo res morali pomišljati, ali naj sploh še kako polemiko pričnemo s tukajšnjim „Slovenec“, glasilom kranjskih „konservativcev“. Včeraj je ta list kar začel tajiti, da bi bil kaj pisal ali poročal proti naši mestni hranilnici in da bi to svojo tajbo vsaj na videz utemeljil, izdal je za mestno hranilnico najslajšije pričevalo na svetlo. Piše namreč „Slovenec“ od besede do besede: „Slov.

Narod“ zlobno zavija naše besede o mestni hranilnici Ljubljanski, češ, da mi podtikamo gospodu notarju Gogoli pristranost pri hranilnici. Proti takemu zavijanju besed moramo odločno ugovarjati, kajti naš urednik je imel priliko prepričati se, da vodstvo hranilnice, katerega duša je ravno gospod Gogola, postopa gledé posojil popolnoma nepristransko, brez ozira na politično mišljenje njih prosilcev.“ — Tako „Slovenec“. Z jednim delom te njegove izjave smo popolnem zadovoljni, ne zato, ker je v njem izražena skrajna kapitulacija našega nasprotnika v borbi, katero smo z njim imeli mi te dni zaradi mestne hranilnice, ampak veseli smo tega zato, ker je moral nasprotnik sam vrniti narodnemu zavodu njegovo čast, njegovo dobro ime, ker sedaj „Slovenec“ razlaga našo hranilnico za „popolnem nepristranski“ denarni zavod. — Druga pa je z ostalimi besedami, s katerimi se „Slovenec“ nesramno potuhne, s katerimi očita nam, da „zlobno zavijamo“ njegove besede. Vprašanje je torej: ali je „Slovenec“ očital pristranost g. Gogoli in mestni hranilnici, ali je ni, ali pa smo mu to samo mi podtaknili? Odgovarjamo na to s citati iz „Slovenca“. Ta list (št. 89) prijavlja na uvodnem mestu govor gospoda dra. Gregoriča, v katerem se nahajajo tle stavki: Gledé mestne Ljubljanske hranilnice mi je omeniti, da je treba pri takih mladih denarnih zavodih velike pazljivosti na vse strani; pred vsem treba, da je denarni zavod popolno nevtralen, da ni kak o strankarsko podjetje. Žal, da o mestni Ljubljanski hranilnici ne moremo tege reči.“ Na prav te besede iz „izvrstnega govora“ se sklicuje isti „Slovenec“ (št. 93) ter potem nadaljuje: „Narod“ poroča, da je hranilnično ravnanje sklenilo pozvati gosp. dr. Gregoriča, naj dokaže, kdaj in v katerih slučajih je ravnala mestna hranilnica strankarsko in neobjektivno, „sicer ga bode smatrati kot obrekovalca.“ — Gotovo g. dr. Gregorič za take dokaze ne bode v zadregi, ker je že itak dokazal v svojem govoru, kar je trdil. Sploh pa mu je hranilnično vodstvo s tem, da je objavilo svoj sklep gorak v „Narodu“, dalo nov dokaz v roke, kako strankarsko in nepremišljeno postopa, ker tajne svoje sklepe precej obeša na veliki zvon. Strankarstvo in neobjektivnost vodstva mestne hranilnice pa se je pokazala že tudi pri lanskih mestnih volitvah. Konstatirali smo v našem listu, da je sluga mestne hranilnice tekal s pooblastili po mestu, gotovo le po ukazu predsednika radikalnemu agitacijskemu odboru, gosp. notarja Gogole; temu nikdo lani ni oporekal; torej se je strankarstvo in neobjektivnost mestne hranilnice pokazala že lani, kolikor se sploh v početku more pokazati.“ — Tako je pisal „Slovenec“ še v ponedeljek, že včeraj, v sredo, pa si drzne trditi, da smo mi „zlobno zavijali“, ko smo na podlagi citiranih njegovih trditev branili g. Gogolo in mestno hranilnico, da ne ravnata pristransko in neobjektivno, kakor je sploh in neomejeno očital „Slovenec“! Kaj naj rečemo k taki verolomnosti? Sodbo si občinstvo lahko samo napravi. Mi bi se morali pregloboko ponižati, če bi hoteli s takimi značaji nadaljevati polemiko.

— (Včerajšnji „Slovenec“) je iz našega ponedeljskega članka iztrgal odstavek, h kateremu je napisal interpretacijo in komentar, kakeršni mora napisati le kak farizejski pismouk. Iz dotičnega odstavka izvaja farizejski pismouk nasprotnega tabora, da naš list ne priznava božje, cerkvene oblasti v državi, on se klanja neomejeno le prvemu gospodu, državnemu absolutizmu, je liberallec, brezverec, ateist — mi sami ne vemo, kaj še. Groza bi nas obhajala, če bi ne imeli čiste vesti in če ne bi tako dobro poznali naših nasprotnikov, kateri so pravi mojstri v takem zavijanju in natolcevanju — vse v večjo čast sebi in v prospeh svoji sebični politiki.

— (Čitalnica Ljubljanska) praznuje danes zvečer svojo odhodnico iz dosedanjih svojih prostorov z vojaškim koncertom v restavraciji. Pristop imajo društveniki in prijatelji društva. Začetek ob 8 uri.

— (Dr. Bidermann †.) Predvčeranjim v Gradci umrl dr. Herman Ignacij Bidermann, vseučiliški profesor za državno pravo in statistiko, porojen je bil l. 1831. na Dunaji. Kot vseučiliški profesor je bil dolgo let blagajnik „podpiralne zaloge za slovanske“, pozneje za slovenske visokosolce in vsem tistim, ki so v Gradci študirali, dobro

znan. Kazal se je vedno pravičnega Slovence, četudi bi bil raje videl, da bi izginili „vom süddeutschen Boden“ in južnanemška tla so obsegala vse tiste kraje, ki so bili leta 1848. pozvani voliti v Frankfurtski zbor. Med učenjaškim svetom si je stekel Bidermann ime po svoji knjigi „Geschichte der Staatsidee in Österreich“. Pečal se je posebno rad z narodopisnimi razmerami na jugu Avstrije in tako napisal za nas važne razprave: „Slavenreste in Tirol“ (Lukšič, Slavische Blätter 1866; drugi natis v berlinskem Globusu LIX. št. 19 in 20); „Župe na Goriškem“ (Kres 1881); „Zur Geschichte der Uskokken in Krain“ (Šumi, Archiv II. pg. 174); „Neuere slavische Siedlungen auf Süddeutschem Boden“ (Forschungen zur deutschen Land- und Volkskunde II. Bd., 5. Heft); „Bestandtheile des heutigen Königreichs Dalmatien“ (Statistische Monatschrift XI. N. 8 und 9); „Steiermarks Beziehungen zu Kroatien-Slavonien im XVI und XVII. Jahrh.“ (Mittheilungen des hist. Ver. für Steiermark 1891) itd. Sedaj se je pečal z narodnostnimi razmerami po Istri in Goriškem in v ta namen je bil potoval še prešle velikonočne počitnice v Gorico in se tudi v Ljubljani mudil. Časten mu bodi spomin!

— (Včerajšnji shod koroških Slovencev v Celovci.) Danes se nam brzojavlja iz Celovca: „Občnega zbora katoliško-pol. gosp. društva za koroške Slovence udeležilo se je okolu 300 članov. Predsednik Einspieler pozdravil navzoče. Posestnik Vuti predlaga hvalo min. Falkenhajnu, da je dovolil predavati tajniku in učitelju g. Pircu in naj se naprosi podpora za gospodarsko prilogo „Miru“. Blagajnikovo poročilo je ugodno. Župnik Gabron mej burnim odobravanjem predlagal naj se imenuje društveni podpredsednik Legat častnim članom. Dosedanji odbor vsklikom zopet voljen. Predsednik zaključi navdušenimi slava-klici cesarju. Tajnik Pirc predaval nad jedno uro na občno zadovoljnost. — Koncert bil sijajen. Gospa Lendovšek, operni pevec Nolli in Ljubljanski oktet navduševali so izbornim petjem. Mala Rozika Legatova odlikovala se je v deklamaciji in na glasoviru. Nad 600 osob je bilo zbranih, odlično občinstvo, mnogo dam, duhovnikov in naroda. Prava ljudska slavnost, dokaz, da koroški Slovenec živi in hoče živeti!“

— (Poročila) sta se v Mariboru zadnji ponedeljek gosp. dr. Ivan Rudolf, odvetnik v Konjicah, in gospica Josipina Serneč, hči odvetnika g. dr. Janko Serneč-a. Čestitamo!

— (Južna železnica.) Z dnem 1. majnikom t. l. se bode v voznih redih za osebne vlake marsikaj premenilo in zategadelj izide nov vožni načrt vseh prog, veljaven izza 1. majnika.

— (Z odgona utekel) je te dni 17letni potepuh Gustav Skobrne iz Kalobja, in sicer prav blizu domovinske svoje občine. Malopridneža doslej še niso mogli dobiti.

— (Zaprl) so v Mariboru dne 21. t. m. notarskega uradnika J. G., ker je na sumu, da je prevaril nekatere stranke za več tisoč forintov.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Dunaj 27. aprila. Uradna „Wiener Ztg.“ javlja, da sta pristava okrajnega sodišča: Verderber v Ilirski Bistrici in dr. Smolej v Mariboru imenovana sodnima pristavoma pri deželnem sodišči v Ljubljani. Avskultant doktor Thomann imenovan je pristavom okrajnega sodišča v Ilirski Bistrici.

Dunaj 28. aprila. Poslanec Tilšer stavil od 41 poslancev podpisani predlog, da je deti pravosodnega ministra pod zatožbo, ker je prekršil zakon in ustavno zajamčeno pravico češkega deželnega zbora s tem, da je v Teplicah ustanovil okrajno sodišče, ne da bi si bil prej pridobil po zakonu potrebno privolitev deželnega zbora češkega. Posl. Pacak predlagal, da je razveljaviti dotični ukaz pravosodnega ministra. Zbornica bila mej čitanjem povse mirna. Trgovinski minister odgovoril na interpelacijo Richterjevo glede pritožb proti Dunajski privatni brzojavni družbi in obljubil kazenskopravno preiskavo. Ministerski svet sklenil je imenovati državnega uradnika obratnim ravnateljem in po izvršeni cenitvi brzojavnih naprav vse odkupiti in podržaviti.

„LJUBLJANSKI ZVON“

stoji
za vse leto 4 gld. 60 kr.; za pol leta
2 gld. 30 kr.; za četrt leta 1 gld. 15 kr.

Tuji:

27. aprila.

Pri **Maličih**: Angel, Leidmayr, Wissau, Bernez, Gerlich, Gairinger, Wallek z Dunaja. — Burkhardt iz Linca. — Murgel iz Idrije. — Blahna iz Ribnice. — Russ iz Maribora. Schlesinger iz Budimpešte.

Pri **Stonu**: Steiner, Wipplinger, Goldhamer, Kraus z Dunaja. — Tauffer, Müller, Kropatschek iz Gradca. — Verhovšek, Zupan iz Kranja. — Pinter iz Kamnika. — Kahler iz Celovca.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opa- zovanja	Stanje barometra v mm.	Tem- peratura	Ve- trovi	Nebo	Mo- krina v mm.
27. aprila	7. zjutraj	731.7 mm.	3.6° C	sl. svz.	dež.	36.70 mm.
	2. popol.	732.9 mm.	7.0° C	sl. jzh.	dež.	
	9. zvečer	732.9 mm.	5.4° C	sl. zah.	dež.	dežja.

Srednja temperatura 5.3°, za 5.3° pod normalom.

Dunajska borza

dné 28. aprila t. l.

	včeraj	—	danes
Papirna renta	gld. 95.50	—	gld. 95.60
Srebrna renta	95. —	—	95.20
Zlata renta	110.95	—	110.95
5% marcna renta	100.85	—	100.90
Akcije narodne banke	998. —	—	997. —
Kreditne akcije	321.90	—	323.50
London	119.80	—	119.65
Srebro	—	—	—
Napol.	9.50	—	9.49 1/2
C. kr. cekini	5.65	—	5.64
Nemške marke	58.57 1/2	—	58.50
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld.	140 gld.	— kr.
Državne srečke iz l. 1864	100	184	—
Ogerska zlata renta 4%	109	75	—
Ogerska papirna renta 5%	100	75	—
Dunava reg. srečke 5%	100 gld.	122	25
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	117	50	—
Kreditne srečke	100 gld.	192	—
Rudolfove srečke	10	22	—
Akcije anglo-avstr. banke	120	150	75
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	241	—	—

Iščem

solicitorja

ki je popolnoma zmožen slovenščine in nemščine, z lepo pisavo. Stenografi imajo prednost. Ustop vsak dan pod ugodnimi pogoji.

Dr. Ludovik Filipič

odvetnik v Celji.

(477—1)

Nujno se iščejo

kuharice za gostilne in rodovine, 10 do 12 gld., prav dobra mesta, preskrbuje jih (474)
pisarnica G. FLUX, na Bregu št. 6.

2 biljarda

dobro ohranjena, nove zisteme, prodasta se zaradi preselitve po zelo nizki ceni.

Več pove iz prijaznosti upravnistvo „Slovenskega Naroda“.

(473—1)

Trgovsk pomočnik

slovenskega in nemškega jezika zmožen, v dvajsetem letu svoje starosti, želi službo premeniti bodisi v mestu ali na deželi. — Ponudbe pod F. S. vsprejema iz prijaznosti upravnistvo „Slovenskega Naroda“.

(453—2)

Špargelje

vsak dan sproti odrezane, v zvežnjih po 5 kilogramov prve vrste za pojedine . . . . . gld. 2.50

pošilja frankovano in po poštne povzetki JOSIP STIEGLER, grajščinski oskrbnik v št. Petru pri Gorici.

(466—2)

Naznanilo oziroma priporočilo.

Čast mi je naznaniti p. n. posestnikom graščin in hiš kakor vsem najemodajalcem stanovanj, da je tukajšnji sobni slikar **Melchior Ušak** umrl; prosim torej častite njegove naročevalce najudaneje, naj blagovolijo odslej naročiti pri meni. Zagotavljam, da bodem skrbno gledal na čisto, lepo in trpežno izdelovanje vseh slikarij v vsakem slogu.

Z odličnim spoštovanjem

Albert Robida, sobni slikar

v Ljubljani, Rožne ulice št. 3, I. nadstropje.

RADINJSKA natron-litijonova SLATINA.

Izborna sredstvo zoper protin in bolezni na mehurji. Osveževalna pijača, odlikujoča se po tem, da ima v sebi **jako mnogo ogljikove kisline**. — Ceniki se dobé povsod, kjer imajo to slatino na prodaj, pošilja jo pa tudi **ravnateljstvo zdravilišča**.
Radinj na Štajerskem.

(379—3)

Franc & Melhior Bremc

ključarja in izdelovatelja tehtnic

v Ljubljani, Čevljarske ulice 3 (na dvorišču).

Priporočava slav. občinstvu in stavbenim podjetnikom svojo dobro urejeno

ključavničarsko delavnico (257—13)

v kateri izdeluje vsa v to stroko spadajoča dela točno, vestno, trpežno in po najnižjih cenah. Priporočava se tudi za izdelovanje vsake vrste **novih tehtnic**, kakor tudi za popravilje vseh v najino stroko spadajočih del, kakor **železna vrata za cerkve in pokopališča, omrežja, ograje**, mnogovrstna lepa in trajna **štedilna ognjišča** itd. — Zunanja naročila se hitro in točno izvršujejo.

P. n.

Usojam si javljati slavnemu občinstvu, da sem prevzel

novo restavracojo v Lescah

katero otvorim dne 1. maja t. l. ter se priporočam v obilni obisk, zagotavljaajoč najboljšo postrežbo.

Z velespoštovanjem

Fran Celestina
restavratör.

(475—1)

SVARILO!

Usojamo si opozoriti slavno p. n. občinstvo najudaneje, da se ne prodaja

Kathreinerja Kneippova-sladna-kava nikdar na prosto

ampak samo v belih originalnih zavojih z modrim tiskom à 1/2 kilo, ca. 200 in 100 gramov, na katerih je naš podpis in poleg stoječa varnostna znamka.

Zlasti je paziti na varnostno znamko, kajti posnetki, s katerimi se hoče oslepiti cenjeno občinstvo, so silno razširjeni. Papir, tisk in besedilo vse je natanko posneto po našem fabrikatu, samo velečastnega gospoda župnika slike in našega podpisa ni na falsifikatih. — Nihče naj ne sodi o Kathreinerja Kneippovi-sladni-kavi, ako ni dobil pristnega blaga v zavoji, na katerem je natisnjena varnostna znamka.

(417—2)

Kathreinerjeve tovarne za sladno kavo

Berlin — Dunaj — Monakovo.

Plzensko uležano pivo.

Čast nam je najudaneje naznaniti, da bode zaloga našega navadnega piva koncem tega meseca iztočena in da bomo potem oddajali izključno **samo uležano pivo**, na katero prosimo prav mnogobrojnih naročil.

V PLZNU, meseca aprila 1892.

Meščanska pivovarna v Plznu.

(Ustanovljena leta 1842.)

Glavna zaloga: F. SCHEDIWY, Gradec, Annenstrasse 19.

(469—1)